

TÉNY

• A német haditengerészet nem hajlandó bocsánatot kérni azért az incidensért, amelynek során csütörtökön egy rostócki katonai díszszemlén az egykori császári haditengerészet lobogójával vonultak fel egy katonai iskola hallgatói. Az eset azért igen kínos, mert a fehér-vörös-fekete lobogó mostanában a neonácik szimbólumaként ismert.

• A brit és a svéd miniszterelnök tegnap közös nyilatkozatotban szólította fel Oroszországot, hogy tartsa meg szavát, és feltétel nélkül vonja ki csapatát a három balti köztársaságból.

• A szervezett bűnözés elleni eredményes harc érdekében nemzetközi együttműködést kell kialakítani a bűnüldöző szervek között, ezért az amerikai Szövetségi Nyomozó Hivatal (FBI) állandó képviselőt küld Moszkvába.

• A Mogadishuból való kivonulással Olaszország meghátrált, és a lépés valószínűleg csak az első fázisa a Szomáliából való teljes kivonulásnak, amelyre talán már a következő hónapokban, de bizonyosan az ENSZ-mandátum lejártá előtt sor kerül – vélekednek római megfigyelők.

• Danneels belga bíboros hivatalosan tagadta azt az olasz értesülést, hogy Brüsszel az elhunyt I. Balvin király boldoggá avatásának kérésével fordult volna a Vatikánhoz. A bíboros közölte: tekintettel a király halálának közelségére, eleve elhamarkodott lépés lenne egy esetleges effajta döntést hozni.

• Merénylet készül Leonid Kucsma ukrán kormányfő ellen – közölte jól tájékozott forrásokra hivatkozva tegnap esti kiadásának szalagcímében a Kievski Vedomosztvi. A lap tudni véli, hogy egy szélsőséges nacionalista szervezet készítette elő az akciót, és állítólag a hadsereg egyes magas rangú körei is támogatják a készülő tettet. Nem zárják ki azt sem, hogy az ukrán maffia keze is benne van a dologban.

• Eberhard Diepgen, Berlin kormányzó főpolgármestere tegnap, a berlini fal megépítésének 32. évfordulóján sikrászált a mellett, hogy létesüljön állandó emlékmű a fal áldozatainak tiszteletére. A Berlinit kettéosztó 4 méter magas fal emelését 1961. augusztus 13-án kezdte meg az egykori Német Demokratikus Köztársaság. Az időközben Európa megosztottságának jelképevé vált építmény 1989 novemberéig töltötte be elszigetelő szerepét.

Jelcin ellentámadásban

Orosz politikai színtér

Borisz Jelcin orosz elnök egy olyan új hatalmi szerv – Föderációs Tanács – felállítását javasolta tegnap, amely ellensúlyozhatná a parlamentet. Az elnök ugyanakkor nem zárta ki, hogy az új orosz alkotmány csak a jelenlegi átmeneti időszakra vonatkozna, viszont lehetővé tenné az új választásokat, ami ugyancsak a kettős hatalom felszámolásához vezethetne.

Az orosz elnök – a köztársaságok vezetőinek az észak-országi Petrozavodszkban tartott tanácskozáson elhangzott beszédében – elmondta, hogy az Oroszországi Föderációt képező 88 területi egység két-két képviselővel rendelkezne az új hatalmi szervben, amely ilyen módon legitim döntéseket hozhatna. Elhangzott, hogy gyorsítani kell az alkotmányozás folyamatát. Jelcin egyben ismét figyelmeztette a túlzottan nagy szuverenitásra törekvő területeket, hogy Oroszország egységes állam, és az is marad.

Megfigyelők szerint az új hatalmi szerv létrehozásával Jelcin megpróbál ellensúlyt képezni a parlament nyomásával szemben. A Föderációs Tanács ugyanis lehetővé tenné a törvényhozás megkerülését számos kérdésben.

Az eredetileg kétnaposra ter-

vezett petrozavodszki tanácskozás egyébként mindössze másfél órát tartott. Ezt azzal magyarázzák, hogy – az elnök egészségi állapotán túlmenően – Jelcint meg akarták kímélni a köztársaságok vezetőinek támadásaitól is. A köztársasági politikások között ugyanis komoly nézeteltérések vannak az új alkotmány miatt, mert a tervezet azonos jogokat biztosít a föderáció összes tagjának, függetlenül annak gazdasági és politikai súlyától.

Ruszlán Haszbulatov orosz parlamenti elnök szerint provokáció készül a két évvel ezelőtti augusztusi puccs évfordulóján. Haszbulatov egyebek közt erről beszélt Borisz Jelcin csütörtöki beszédére reagálva. Haszbulatov párhuzamot vont Jelcin elnök márciusi beszéde és a mostani között.

Borisz Jelcinnek az ősi, előrehozott választásokra vonatkozó csütörtöki bejelentése azt bizonyítja, hogy az elnök egyszerűen el akarja tüntetni a politikai színpadról a jelenlegi parlamentet – állapította meg tegnapi Nyezaviszimaja Gazeta című lap az orosz belpolitika legújabb fejleményeit kommentálva. Jelenleg az elnök megvalósíthatatlan célt tűzött maga elé: alkotmányos úton akar megszabadulni a jelenlegi parlamenttől, miközben semmiféle engedményt sem

tesz a törvényhozásnak – véli a Nyezaviszimaja Gazeta.

Jelcin bejelentése, miszerint szeptemberre választásokat ír ki, akár hozzájárul a parlament, akár nem, tulajdonképpen annyit tesz, hogy az orosz elnök szükség esetén államcsínnyel akar véget vetni a kormány és a parlament kettős hatalmának – írta tegnap a bécsi Der Standard. A Die Presse arra hívta fel a figyelmet: a nagy kérdés az, hogy milyen távolság választja el Oroszországban a verbális háborút a valóságostól? Politikai megfigyelők a vallási, etnikai, vagy politikai csoportok közötti polgárháború veszélyére figyelmeztetnek. (MTI)

Kim letöri a korrupciót

A váratlan elnöki dekrétum után tegnap reggel egész Dél-Koreában zárva maradtak a pénzintézetek, amelyek Kim Jung Szam államfő utasítása értelmében ezentúl csak névre szóló lakossági bankműveleteket végezhetnek. A rendelkezés célja a burjánzó korrupció letörése.

Az azonnali hatállyal érvénybe lépett dekrétum szerint bármely banki pénzművelet csak abban az esetben végezhető el, ha a megbízó saját nevét adja az ügylethez. Kim, aki választási kampányának egyik ígéretét váltotta be döntésével, kijelentette: addig nem lehet komolyan bízni az előző katonai rezsim idején mélyen meggyökeresedett korrupció felszámolásában, amíg a pénzügyi tranzakciók végrehajtói álnevek vagy kódok mögé rejtőzhetnek.

Tegnap szöuli jelentések szerint a helyi tőzsde máris erős árfolyamzuhanással reagált az elnöki dekrétumra. (MTI)

NAFTA születik

Az Egyesült Államok, Kanada és Mexikó tegnap részleges megállapodásra jutott az észak-amerikai szabadkereskedelmi társulásról: megállapodott azoknak a kiegészítő okmányoknak a szövegében, amelyekkel a később aláírandó alapszerződés érvénybe lépését segítenék elő.

Mint Mickey Kantor, az amerikai elnök kereskedelmi tanácsadója elmondta, a szóban forgó kiegészítő megállapodások közül a környezetvédelmihez az

Egyesült Államok ragaszkodott. Clinton elnök összfel a kongresszus elé terjesztheti, abban a reményben, hogy 1994. január 1-jén életbe is lép.

A kiegészítő okmányok elfogadása az alapszerződés megkötését is elősegíti – vélekednek a megfigyelők. Az észak-amerikai szabadkereskedelmi társulás (NAFTA) célja a világ legnagyobb közös piacának kialakítása 15 év alatt. A három ország társulása 360 millió embert érintene. (MTI)

Leccsapnak a vörös khmerekre

A kambodzai kormány rádiója átállásra szólította fel a szélsőséges vörös khmerek gerillaalakulatainak harcosait. A kormány jutalmat helyezett kiállításba az átállóknak, és megígérte, hogy a vörös khmereknek viselt katonai rangjuknak megfelelő beosztást kapnak a nemzeti hadseregben.

A kambodzai kormány ugyanakkor figyelmeztette a hajthatatlan ellenszövegűket, hogy leccsap a vörös khmer szervezet fegyveres csoportjaira. A kormányadót állítás szerint a napokban nyolc gerillát megöltek, hetvenet pedig foglyul ejtettek a kormányerők Kompongthom tartományban. (MTI)

Izrael mindenképpen tárgyal

Simon Peresz izraeli külügyminiszter tegnap Jeruzsálemben úgy nyilatkozott, hogy hazája folytatja a tárgyalásokat a megszállt területek palesztin küldötteivel, még ha azok be is tagozódtak a Palesztinai Felszabadítási Szervezetbe. „Izrael nem a PFSZ-szel tárgyal, hanem a területek küldöttségével” – hangzott Peresz a katonai rádióban.

A Reuternek adott nyilatkozatában az izraeli hatóságok által a múlt év decemberében a megszállt területekről Dél-Libanonba deportált palesztinok vezetője, Abdel Aziz Rantiszi kijelentette: támogatja azt az izraeli ajánlatot, amely a száműzöttek lépészetes visszafogadását irányozza elő. Izrael nemzetközi felzúdulást váltott ki tavaly decemberben, amikor a megszállt Ciszjordániából több mint 400, állítólagos muzulmán fundamentalista harcost Dél-Libanonba toloncolt ki. Az ENSZ-szankciók fenyegető kilátása azonban februárban rábírta az izraeli vezetést, hogy 101 deportáltat visszafogadjon, a többiek száműzetésének idejét pedig felénnyire mérsékelje. Izrael augusztus 2-án bejelentette, hogy a kitoloncoltak közül további 66-ot visszaenged, a többiek pedig ez év végéig térhetnek vissza hazájukba. (MTI)

ÚJ MAGYARORSZÁG kommentár

Valuták, érdekek

Londoni tudósítónktól:

Az Egyesült Királyságnak az Európai Közösségen belüli diplomáciája ismét a közös európai keményvalutának, az úgynevezett „kemény ECU”-nek a tető alá hozásán fáradozik. A brit kormány ez irányú kezdeményezése azonban eddig nem sok rokonszenvenvel találkozott a legfontosabb európai partnerek részéről.

Az európai valutaátváltási mechanizmus, az ERM gyakorlatilag széthullott, John Major kormánya azonban nem sok időt vesztegetett arra, hogy a dicstelenül kimúlt rendszer teteme fölött krokodilkönnnyeket hullasson, vagy partnerei orra alá dörzsölje, hogy a bukással régóta számolni lehetett. Ehelyett azonnal igyekezett betölteni az ERM után maradt vákuumot, és azt javasolta, hogy tegyék új megfontolás tárgyává a „kemény ECU” évekkel korábban félretett gondolatát.

Az ECU az „Európai Valutaegység” angol rövidítése, és voltaképpen közös európai devizát jelent, olyan fiktív pénzegységet, amelyik elszámolási alap lehet az EK-országok között, sőt hosszabb távon még az EK-n belüli és rajta kívülálló országok vállalatai között is. Ez a kemény ECU nem azonos az európai valutaköszorúval, amely egyszerűen az állandóan ingadozó értékű valutanevek átlagértéke, s mint ilyen, maga is napról napra változik. A kemény ECU előnye az, hogy értéke sosem csökkenhet a Közösségen belüli legerősebb valutáival (tehát gyakorlatilag a német márkáival) szemben, mert a tizenkét tagállam nemzeti bankjai közösen garantálják értékcsökkenését. Más szóval, ha a kemény ECU abba a veszélybe kerül, hogy spekulálnak ellene a nemzetközi pénzpiacon, akkor tizenkét ország bankja siet a segítségére arany- és dollártartalékaival.

A kemény ECU elsősorban a nemzetközi, de kivált az EK-n belüli kereskedelemben résztvevő vállalatok szempontjából hasznos, mert árstruktúrájuk így nem lenne kitéve a valutaértékek ingadozására által okozott bizonytalanságnak és gyakori veszteségnek. A brit kormány ezen felül azt is értékeli benne, hogy sokkal kevésbé köti meg a tagállamok kormányainak és nemzeti bankjainak a kezét saját pénzügyi politikájuk kialakításában, mint a teljesen egységes és merev átváltási rendszer, nem is beszélve a nemzeti valuták eltűnéséről, ami óhatatlanul kicsavarná a pénzügyi döntések lehetőségét az egyes kormányok kezéből. A kemény ECU a nemzeti valutákkal párhuzamosan lenne használható, akár mint nemzetközi fizetési, illetve elszámolási eszköz, akár mint valóságos pénz külföldre utazók kezében, amellyel fizethetnek üzletben, szállodában, vendéglőben, vagy akár utazási irodában, anélkül, hogy minden alkalommal kezelési költséget kellene fizetniük. Pontosan ezért ellenzik a tervet a bankok is, amelyek számára igen jelentős bevételi forrás a szegycmentelenül magas valutaátváltási illeték.

Noha Németország (s maga Kohl kancellár) a jelentések szerint immár belátja, hogy a közös európai valutából semmi sem lesz ebben az évszázadban, Németország mégsem híve a kemény ECU gondolatának. Német felfogás szerint ugyanis ezt a szerepet a német márka máris igen jól betölti. Német felfogás szerint az EK-n belül nincs szükség mesterséges valutára, amikor ott van a minden más EK-valutánál szilárdabb márka.

Franciaország a maga részéről szintén nem lelkesedik a kemény ECU felélesztéséért. A francia pénzügyminisztérium részéről kijelentették, hogy a francia kormány célja továbbra is a frank és a márka konvergációja, és hogy az ERM „nem halt meg, csak alszik”, és hamarosan ismét helyreállíthatók azok a keskeny értéksávok, amelyekben belül az egyes európai valuták értéke ingadozhat.

Londonból szemlélve az, hogy a Bundesbank továbbra is mereven elzárkózik a kamatláb csökkentése elől, és hogy a francia gazdasági és pénzügyi politika továbbra is a monetáris unió délibábját kergeti, elsősorban azért bősztó, mert ez egyre távolabbra odázza a nyugat-európai gazdasági fellendülést, ezzel pedig kerékkötője Nagy-Britannia gazdasági újjáéledésének is, mert ez a nyugat-európai piac megerősödése nélkül álom marad. A brit gazdaság még elég független ahhoz, hogy egyedül válságba jusson, de immár túlságosan beleéppelt az Európai Közösség gazdasági rendszerébe ahhoz, hogy egymagában ki tudjon kászálódni belőle.

Jotischky László

ÚJ MAGYARORSZÁG háttér (51323)

A kínai kör bezárul

Csiang Cö-min, a Kínai Kommunista Párt főtitkára a kínai központi hatalom megerősítését, a helyi állami és pártszervek engedelmisségének fontosságát hangsúlyozta egyik legutóbbi beszédében. Mint mondta, a helyi állami és pártszervek kötelesek alárendelni a helyi érdekeket a központi államérdeknek. Nagyobb szervezeti figyelmet követel az állam és a pártapparátus. A központi párt- és állami szervek politikáját és utasításait szó szerint végre kell hajtani az ország minden részében, hangsúlyozta a KKP KB első embere.

A kommunista Kína megalakulása óta rendkívüli, mondhatni szétláníni módon központosított ország volt és maradt. Az erős központosításon az első réseket mintegy tíz évvel ezelőtt az a központi bizottsági határozat ütötte, amelyik négy különleges övezet kialakítását rendelte el az ország tengerparti és déli részein. Céljuk az volt, hogy becsalogassák Kínába a külföldi tőkét, és az ily módon létrejött modern ipar jóvoltából Kína konvertibilis valutához jusson. A legnagyobb ilyen különleges övezetet Hongkong tőzsomszédságában építették és ennek a fenti célon túl az is feladata volt, hogy enyhítse az 1997-es ismételt csatlakozás után az átmenet adta nehézségeket a brit koronagyarmat számára. Azt tervezték, hogy Hongkong és a különleges övezet „egybecsapása” fájdalommentesebbé teszi Hongkong visszatérését.

Ezt követte az a döntés, hogy több mint tíz nagyobb kelet-kínai várost nyílt várossá nyilvánítottak, ennek értelmében ezek önállóbban gazdál-

kodhattak, és bizonyos fokig maguk dönthették el a külföldi vállalatok betelepítésének feltételeit. Gyakorlatilag ezek után szabadult el a „pokol”. Ma már közel kilencezer kisebb-nagyobb település, vidék nyilvánította magát különleges övezetnek. Ennek lényege, hogy a befolyt adókat és egyéb jövedelmeket nem akarják a pekingi közös kasszába befizetni, hanem helyben kívánják felhasználni. A különleges övezetek vezetői ideológiai alapként Kína első számú vezetőjének Teng Hsziao-pingnek azt a tételét idézik, amely szerint létezhet egy országban belül két társadalmi rendszer. Igaz, hogy Teng mindezt akkor mondta, amikor az első kapa-vágásokat tették a különleges övezetek megteremtésére.

Azóta számtalan teória látott napvilágot Kínában annak érdekében, hogy alátámassza az úgynevezett szocialista piacgazdaságot. Ez még egyetlen államnak sem sikerült, sőt az úgynevezett szocializmus összeomlása Kelet-Európában és a Szovjetunióban éppen ennek az életképtelenségét bizonyította.

A központi hatalom megerősítése időről időre kulcskérdéssé válik Kínában. Mind ez ideig az ilyen kampányok mindig is elérték céljukat, Peking szerepe megnövekedett – de a gazdaság hatékonysága csökkent. Ilyenkor pedig ismét hosszabbra engedték a pórózt a vidéki területek számára. A kör ezzel bezárult.

G. Fehér Péter